

Onderwerp Aanpak energiearmoede	
Nummer	2022/1407442
Portefeuillehouder	Berkhout, R.A.H. / Loenen, D. van
Programma/beleidsveld	4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	PG
Auteur	Haker, P. / Woude, M. van der
Telefoonnummer	023-5113431
Email	phaker@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>De snel stijgende energieprijzen en de toenemende inflatie brengen steeds meer inwoners van Haarlem in financiële problemen. De bestaanszekerheid van inwoners met een laag inkomen staat hierdoor steeds meer onder druk. Daarom heeft het college het tegengaan van energiearmoede en het zorgen dat iedereen mee kan doen aan de energietransitie tot speerpunten van het nieuwe coalitieakkoord benoemd.</p> <p>Hoewel inkomensondersteuning op dit moment het meest urgente instrument is om huishoudens met een laag inkomen te ondersteunen, zet het college ook in op meer structurele maatregelen. Het eerste component van de aanpak betreft het adviseren en concreet helpen met het uitvoeren van energiebesparende maatregelen in huis en de uitvoering van de klimaatroute. Hiervoor komen energiecoaches bij de doelgroep thuis. Het tweede component betreft het energiezuiniger maken van woningen voor een lagere energierekening, het Haarlems Isolatie programma. Het derde component betreft concrete inkomensondersteuning aan inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm.</p> <p>Het is nu alle hens aan dek. Het college voert een aanpak uit dat enerzijds inzet op versnelling van duurzaamheidsmaatregelen met focus op de doelgroep mensen met een laag en middeninkomen. Anderzijds breidt het college de doelgroep voor de energietoeslag uit naar HaarlemPashouders met een inkomen tot 130%, ook voor de tweede energietoeslag in 2023.</p> <p>Hoewel het college – naast de maatregelen die het kabinet heeft aangekondigd – een forse investering doet in het bestrijden van energiearmoede, realiseert het college zich ook dat met dit budget niet alle Haarlemmers met een laag inkomen kan worden bereikt. Deze aanpak beschrijft de wijze waarop het college in 2023 de beschikbare middelen zo effectief mogelijk wil inzetten.</p>

Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt dit besluit ter bespreking naar de commissie samenleving conform toezegging tijdens de behandeling van de Kadernota 2023.
Relevante eerdere besluiten	<ul style="list-style-type: none"> - Duurzame warmte Haarlem, Betaalbaarheid: (2019/953868) commissie beheer 13 februari 2020 - Haarlemse Transitievisie Warmte (definitief), Gemeenteraad 1 juli 2021 (2021/254262) - Haarlem biedt financieel kwetsbare inwoners ondersteuning bij hoge energielasten (2022/67024), vastgesteld in de raadsvergadering van 24 maart 2022. - Plan van aanpak specifieke uitkering energiearmoede (2022/771656), vastgesteld in het college d.d. 31 mei 2022 - Eenmalige energietoeslag in Haarlem: voor wie en wanneer, informatienota in de commissie samenleving, 29 september 2022, (2022/1212424) - Verhogen bestedingsplafond duurzaamheidslening en aanpassen verordening (2022/971292) in raadsvergadering, 13 oktober 2022
Besluit College d.d. 11 oktober 2022	<p>Het college van burgemeester en wethouders</p> <p>Besluit:</p> <p>1. De nota aanpak energiearmoede vast te stellen.</p> <p>de secretaris, de burgemeester,</p>

1. Inleiding

Met haar duurzaamheidsaanpak loopt Haarlem vooruit op andere gemeenten. Al jaren investeert het college in de energietransitie die moet leiden tot een duurzamer en meer betaalbare energievoorziening voor alle Haarlemmers. De gemeente ondersteunt woningeigenaren uit alle inkomensgroepen met collectieve inkoopacties voor zonnepanelen (2.500 deelnemers) en isolatie (1.000 deelnemers). Woningeigenaren kunnen terecht bij het Duurzaam Bouwloket voor doorverwijzing naar landelijke subsidies, de Haarlemse duurzaamheidslening en het Nationale Warmtefonds. Voor de huurders werkt de gemeente samen met de corporaties aan een warmtenet in Schalkwijk. Ook de Regeling Reductie Energiegebruik (Woningen) is in Haarlem, met succes, vooral

voor huurders ingezet. Zo zijn er de afgelopen jaren 18.000 huisbezoeken afgelegd door energiecoaches, waarvan 10.000 bij sociale huurders, en zijn er 15.000 waardebonnen verstrekt. Verder zijn er buurtinitiatieven ondersteund en VvE-aanpakken uitgevoerd. Het voorstel is om het resterende bedrag dit jaar nog zoveel mogelijk gericht te besteden. Het college gaat ook de komende jaren door met het helpen en volledig ontzorgen van particulieren en huurders.

De snel stijgende energieprijzen en de toenemende inflatie brengen echter steeds meer inwoners van Haarlem in financiële problemen. De bestaanszekerheid van inwoners met een laag inkomen staat hierdoor steeds meer onder druk. Het college heeft zich gerealiseerd dat er een forse extra en versnelde inzet nodig is voor met name inwoners met een laag inkomen. Daarom heeft het college het tegengaan van energiearmoede en het zorgen dat iedereen mee kan doen aan de energietransitie tot speerpunten van het nieuwe coalitieakkoord benoemd.

In het coalitieakkoord is het tegengaan van energiearmoede bij Haarlemmers een speerpunt waar in 2023 € 6 miljoen voor is uitgetrokken. Het college verdeelt deze middelen over energiebesparende maatregelen en concrete inkomensondersteuning voor HaarlemPashouders tot 130% van de bijstandsnorm.

De minimascan 2020 van Stimulansz – gebaseerd op cijfers van het CBS – geeft inzicht in het aantal huishoudens in Haarlem dat van een laag inkomen moet rondkomen:

Doelgroep	Aantal Huishoudens
Maximale doelgroep 120% norm	10.650
Maximale doelgroep 130% norm	12.490
Maximale toename doelgroep	1.840

Maatregelen vanuit het Rijk

Het kabinet heeft in het voorjaar van 2022 besloten een eenmalige energietoeslag van € 800 per huishouden te verstrekken. De kosten worden door het Rijk gefinancierd tot 120% van de bijstandsnorm en er hoeft geen rekening gehouden te worden met het vermogen van de inwoners. De uitvoering van deze toeslag is bij gemeenten belegd. Omdat de energieprijzen blijven stijgen en vanwege de forse inflatie heeft het Rijk aangekondigd deze energietoeslag dit jaar te verhogen met een extra bedrag van € 500 per huishouden. Ook hier geldt dat het Rijk de kosten financiert tot 120% van de bijstandsnorm. Bovendien heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) in haar brief van 7 juli 2022 de termijn voor het toekennen van de energietoeslag 2022 verlengd tot 30 juni 2023. Hoewel het bedrag is opgehoogd, is er nog steeds sprake van een eenmalige energietoeslag. Met Prinsjesdag werd bekend dat het kabinet de energietoeslag voor het kalenderjaar 2023 verlengt. Gemeenten krijgen hiervoor wederom middelen om de toeslag aan inwoners tot 120% van de bijstandsnorm zonder vermogenstoets toe te kennen. En inmiddels heeft het Rijk ook een prijsplafond ingesteld voor de energierekening inclusief een extra energie-

compensatie van € 190 in november en december 2022 voor consumenten en andere kleinverbruikers.

Aanpak Energiearmoede

Het is nu alle hens aan dek. Het college kiest voor een aanpak die enerzijds inzet op versnelling van duurzaamheidsmaatregelen met focus op de doelgroep mensen met een laag en middeninkomen. Anderzijds breidt het college de doelgroep voor de energietoeslag uit naar HaarlemPashouders met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm, ook voor de tweede energietoeslag van € 1.300 in 2023.

Hoewel het college – naast de maatregelen die het kabinet heeft aangekondigd – een forse investering doet in het bestrijden van energiearmoede, realiseert het college zich ook dat met dit budget niet alle Haarlemmers met een laag inkomen kan worden bereikt. Voorliggend collegebesluit beschrijft de wijze waarop het college in 2023 de beschikbare middelen zo effectief mogelijk wil inzetten.

Energiebesparende maatregelen in huis

Met het verruimen van de bijstandsnorm, AOW en minimumloon en het ophogen van de inkomensgrens voor minima naar 130% zal naar verwachting ook het aantal huishoudens met een HaarlemPas in 2023 toenemen. Van deze huishoudens huurt ca 75% een woning van de corporaties, 10% is particulier eigenaar en 15% huurt van een particulier eigenaar. Zij worden geholpen met diverse acties zoals een witgoedwissel, het optimaliseren van het verwarmingssysteem, bespaaradvies en kleine maatregelen. Daarbij werkt Haarlem samen met de energiecoaches en fixers van het bedrijf Klimaatroute. De energiecoaches en de fixers komen bij bewoners thuis en bieden informatie over energiebesparing en voert ook kleine energiebesparende maatregelen uit. Voor mensen met een laag inkomen zijn materialen en uitvoer geheel gratis.

Haarlems Isolatie Programma

Goed isoleren van woningen kan energiegebruik terugdringen, draagt bij aan de betaalbaarheid van de energierekening, het halen van de klimaatdoelen en is een noodzakelijke voorbereiding op de overstap naar een aardgasvrij alternatief. Daarom start het Rijk het Nationaal Isolatie Programma (NIP) om samen met gemeenten en corporaties slecht geïsoleerde huur- en koopwoningen sneller en slimmer te isoleren. Het college maakt gebruik van dit nationale programma en voegt in eerste instantie € 1,2 miljoen toe uit de € 6 miljoen gereserveerde middelen uit het coalitieakkoord. Het college heeft de ambitie dit bedrag te verhogen tot € 3 miljoen. Hiermee kan de (financiële) bijdrage aan huishoudens met een laag en middeninkomen verder worden verhoogd en is het streven om per 2030 15.000 woningen te isoleren.

De voorwaarden voor deelname aan het NIP zijn nog niet gepubliceerd. In het eerste kwartaal 2023 volgt een collegebesluit om de landelijke subsidie in het kader van het NIP aan te vragen, inclusief

een uitgewerkt voorstel met betrekking tot de benodigde gemeentelijke cofinanciering en het aantal te bereiken huishoudens.

Afspraken met corporaties en particuliere eigenaren

Daarnaast wordt een uitvoeringsplan 'Haarlems Isolatie Programma' opgesteld om de 15.000 particuliere eigenaren in Haarlem te ondersteunen tot het treffen van isolatiemaatregelen ter verbetering van de energielabels. De inbreng bij het addendum van de prestatieafspraken met de corporaties is de slechte energielabels (E/F/G) voor eind 2026 weg te werken door te isoleren. Uitgezonderd de monumenten en sloopwoningen zijn dat er momenteel ongeveer 3.000.

Inkomensondersteuning huishoudens 130% bijstandsnorm

Conform het coalitieakkoord 2022-2026 wordt vanaf 1 januari 2023 het minimabeleid structureel verruimd van 120% naar 130% van de bijstandsnorm.

Het college stelt begin 2023 voor deze nieuwe groep tussen de 120 - 130% (Haarlempashouders) de energietoeslag van € 1.300 ter beschikking. Hiermee wordt de doelgroep al in 2023 vergroot met 1.840 huishoudens en wordt de totale doelgroep voor inkomensondersteuning geraamd op maximaal 12.450 huishoudens.

In de praktijk ligt dit aantal overigens lager: niet-zelfstandige huishoudens en dak- en thuislozen vallen overeenkomstig de beleidsregel eenmalige energietoeslag niet onder de doelgroep. Bovendien moeten de aanvragen voor de € 1.300 uiterlijk 30 juni 2023 ingediend zijn. Het is wel wenselijk, maar niet realistisch dat ondanks de intensieve communicatiecampagnes de totale doelgroep een aanvraag zal indienen. Het rijk heeft inmiddels aangegeven in 2023 de energietoeslag van € 1.300 nog een keer uit te keren voor de 120% huishoudens. Het college maakt deze energietoeslag voor 2023 ook toegankelijk voor de HaarlemPashouders tot 130% van de bijstandsnorm. Hiervoor zet het college maximaal € 2,4 miljoen van de € 6 miljoen in.

Inkomensondersteuning studenten

Ook studenten ondervinden de negatieve consequenties van de oplopende energiekosten en hoge inflatie. Tot op heden heeft het Rijk geen geld beschikbaar gesteld aan gemeenten om ook studenten een energietoeslag te verstrekken. De VNG is al enige tijd in gesprek met de minister over een energietoeslag voor studenten. Haarlem onderschrijft dat het Rijk aan de lat staat voor een energietoeslag voor studenten. Zowel qua financiering als qua uitvoering via DUO. Het college zal dit standpunt actief uitdragen en zal de commissie informeren over nieuwe ontwikkelingen.

Tot slot zet het college voor dit moment het resterende bedrag van de € 6 miljoen apart als risico reservering dan wel een budget voor de 2e tranche voor de energiebesparende maatregelen en het Haarlems isolatie programma.

Doelgroepen, planning en middeleninzet

In 2023 zet het college in op de volgende activiteiten:

Activiteiten	Doelgroep: huishoudens 130% bijstandsnorm	Startdatum	Kosten x 1.000	Dekking
Uitvoering energietoeslag	12.450 huishoudens	2022 en 2023	2.400	Aanvulling gemeente excl rijksbijdrage
Energiecoaches en fixers	800 Haarlempashouders	17-10-2022	200	SPUK
Witgoedwissel	200 Haarlempashouders onder bewind	31-10-2022	200	SPUK
Verwarmingssysteemaanpak	700 huishoudens in de sociale huur	1-1-2023	250	SPUK
Isolatieaanpak met vergoeding maatregelen	250 particuliere huiseigenaren (Haarlempashouders)	1-11-2022	500	SPUK
Inkoopactie isolatie	Alle huiseigenaren in Haarlem	1-12-2022	10	REP ¹
Sociale zonnestroomdelen	HaarlemPashouders zonder mogelijkheid eigen zonnepanelen	2023	100	Gemeente
Communicatie (o.a. folder tips voor energiebesparing) en callcenter	Alle inwoners	2022 en 2023	50	Gemeente

2. Besluitpunten college

Het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. De nota aanpak energiearmoede vast te stellen.

3. Beoogd resultaat

Met de aanpak energiearmoede verzacht het college in 2023 de gevolgen van de stijgende energieprijzen voor mensen met een laag inkomen. Enerzijds door het bieden van concrete inkomensondersteuning, anderzijds door meer structurele energiebesparende maatregelen in en aan huis.

¹ REP = Regionale Energie Programma

4. Argumenten

1. Het college bouwt voort op de in 2022 ingeslagen weg

Het college heeft in de afgelopen jaren al veel duurzaamheidsmaatregelen en instrumenten ingezet. Nu vindt een versnelling plaats als het gaat om maatregelen met een structureel effect.

Het eerste component van de aanpak betreft het adviseren en concreet helpen met het uitvoeren van energiebesparende maatregelen in huis en de uitvoering van de klimaatroute. Hiervoor komen energiecoaches bij de doelgroep thuis.

Het tweede component betreft het energiezuiniger maken van woningen voor een lagere energierekening, het Haarlems Isolatie programma.

Het derde component betreft concrete inkomensondersteuning aan inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm. Het gaat hier om (nieuwe) HaarlemPashouders.

2. Communicatie

Voor de Haarlemmers is het belangrijk om te weten welke concrete acties de gemeente uitvoert om hen te ondersteunen. Het gaat daarbij niet alleen om individuele inkomensondersteunende regelingen, maar ook om bestaande regelingen om woningen te verduurzamen, zoals subsidies, de duurzaamheidslening en het Nationale Warmtefonds. Daarom starten er gerichte voorlichtingscampagnes om de eerste specifieke doelgroepen te bereiken. Waar mogelijk betreft het college hierbij ook maatschappelijke partners zoals de sociaal wijkteams. De mogelijkheid wordt onderzocht om een callcenter in te richten.

Daarnaast wordt de flyer met eenvoudige energie-bespaartips – die in 2022 via netwerkorganisaties zoals het sociaal wijkteam al aan 10.000 huishoudens is verstrekt – in 2023 huis-aan-huis bezorgd.

3. Financiële paragraaf energiebesparende maatregelen

Het eerder vastgestelde plan van aanpak Specifieke Uitkering Energiearmoede (2022/771656) is inmiddels opgehoogd tot € 2,9 miljoen. Het gaat om incidentele middelen, de SPUK is eenmalig door het Rijk toegekend voor de periode 2022 – 2024. Deze middelen worden ingezet voor de kleine en grote maatregelen, zoals een witgoedwissel om oude en onzuinige koelkasten te vervangen door zuinige modellen en een actie om de woningen van de meest kwetsbaren binnen de doelgroep te isoleren en de bewoners daarbij volledig te ontzorgen.

Hiernaast reserveert het college in eerste instantie € 1,2 miljoen als cofinanciering voor het Nationaal Isolatie Programma (NIP). Hierbij is de ambitie dit bedrag te verhogen tot € 3 miljoen. De voorwaarden voor het NIP zijn per 1-1-2023 bekend en aansluitend komt het college in het eerste kwartaal van 2023 met een collegevoorstel voor het Haarlems Isolatie Programma, inclusief cofinanciering voor de lage en lage middeninkomens.

5. Financiële paragraaf inkomensondersteuning 2023

Zoals beschreven, kiest Haarlem er voor de energietoeslag van in totaal € 1.300 volgend jaar ook uit te keren aan de HaarlemPashouders 2023 die met hun inkomen tussen de 120% en de 130% norm vallen. Dit in lijn met de verruiming van de doelgroep naar 130% met ingang van 2023.

De mogelijke toename van de doelgroep bij verruiming naar 130% is 1.840 huishoudens. Voor de volledige doelgroep inclusief verruiming is een bedrag gemoeid van maximaal € 16.242.000.

Ervan uitgaande dat het rijk in 2023 een lager bedrag overmaakt komt het resterende bedrag voor rekening van de gemeente. En hiervoor reserveert het college € 2,4 miljoen uit de € 6 miljoen van het coalitieakkoord.

Lokale middelen

Verruiming doelgroep naar 130%	€ 2,4 miljoen
Cofinanciering Haarlems Isolatie programma	€ 1,2 miljoen
Ruimte voor overige doelgroepen en preventieve maatregelen	€ 2,4 miljoen
Totaal	€ 6 miljoen

Rijksmiddelen voor energiebesparende maatregelen

Activiteiten uitvoer SPUK energiearmoede 2023	€ 1,1 miljoen
Ruimte voor activiteiten uitvoer SPUK energiearmoede 2024	€ 1 miljoen
Isolatiemaatregelen particulieren eigenaren energiearmoede	€ 0,9 miljoen
Totaal	€ 3 miljoen

6. Afdoening motie 19.01 De sociale energietransitie heeft baat bij prioriteit

In motie 19.01 'de sociale energietransitie heeft baat bij prioriteit' roept de raad het college op om de mogelijkheden van de Gemeentelijke Verduurzamingsregeling (GVR) te onderzoeken en ook andere mogelijkheden voor de sociale energietransitie middels een plan van aanpak prioriteit te geven.

Met voorliggende aanpak geeft het college versneld uitvoering aan de energietransitie gekoppeld aan energiearmoede. De Gemeentelijke Verduurzamingslening is één van de instrumenten die ook hiervoor kan worden ingezet. De GVR biedt leenruimte aan huishoudens met een verzamelinkomen tot € 45.014 die niet voor reguliere financiering in aanmerking kunnen komen. Zij kunnen vanaf 1 november terecht bij het Nationaal Warmtefonds voor een Energiebespaarlening met 0% rente.

5. Risico's en kanttekeningen

1. *Verlies van koopkracht wordt slechts deels opgevangen door deze aanpak*

Het verlies aan koopkracht wordt niet alleen door de zeer hoge energierekening veroorzaakt, ook de inflatie maakt het dagelijks leven duurder. Het zijn niet alleen de HaarlemPashouders die moeite hebben met rondkomen. Ook middeninkomens die nu een nieuw energiecontract moeten afsluiten komen in de problemen. Voor alle Haarlemmers woningeigenaren zijn er bestaande regelingen om woningen te verduurzamen, zoals subsidies, de duurzaamheidslening en het Nationale Warmtefonds. Haarlemmers kunnen terecht bij het Duurzaam Bouwloket.

2. *De ontwikkelingen gaan snel, veel is nog onzeker*

De aanpak energiearmoede is opgesteld met de kennis die het college heeft opgedaan in de afgelopen jaren als het gaat om eerdere duurzaamheidsmaatregelen, de achter de voordeur aanpak van de energiecoaches en de fixers van de Klimaatroute, de maatregelen die het Rijk in snel tempo aankondigt. Met de verruiming van de doelgroepen zijn er ook onzekerheden over de uiteindelijke aantallen en het bereik.

6. Vervolg

Bij de kadernota – en zoveel eerder als nodig – zal het college de raad informeren over de stand van zaken van de uitvoering inclusief financiële inzet.

7. Uitvoering

De huidige acties worden gefinancierd met bestaande middelen van de gemeente en het rijk. Intensiveringen zijn wellicht mogelijk als duidelijk wordt hoe groot de rijksbijdrage in 2023 zal zijn. De uitvoering van de verschillende maatregelen is deels al gestart in 2022 en worden in 2023 versneld verder uitgerold.

7. Bijlagen

Bijlage 1 Infographic Aanpak energiearmoede